

10. 10. 1811

10. 10.

2

CONGESTIO
THESIVM IVRIDICARVM
DE
PATRIA POTESTATE

QVAS
SVB PRAESIDIO
VIRI ILLVSTRIS
PATRONI AC PRAECEPTORIS SVI
SEMPER COLENDI

HENR. CHRIST. SENCKENBERG

I. V. D. S. R. M. CONSIL. P. P. O.

NEC NON ACAD. SYND.

D. XXVII. MART. A. MDCCXXXVIII. HORA I. P. M.

PVBLYCO

GENEROSISSIMORVM ET PRAENOBILISSIMORVM

OPPONENTIVM

EXAMINI SVBMITTIT

COLLEGII DISPVTATORII CONSORS

ABRAHAM MEINERZHAGEN

COLONIENSIS AD RHENVM.

AVCTOR.

GOTTINGAE

APVD A. VANDENHOECK, ACADEMIAE TYPOGRAPHVM.

CONGESTIO
THESIUM IURIDICARUM
DE
PATRIA POTESTATE
QVAE
SIBI PARENTIBUS
VBI ILLUSTRISSIMO
PATRONO AC PRAECEPTORI SVI
SEMPER COELENDI
HENR. CHRIST. SENCKENBERG
I. V. D. R. M. CONSIL. P. P. O.
VBI NON ACAD. SYND.
D. XVII. MART. A. MDCCXXXVII. HORAL. P. M.
PUBLICO
CIVICORUM VBI ET PRAESIDIUM
OPPORTUNITIVM
EXAMINI SVMMITITIT
COLLEGI DONT. VBI SVI CONDIT
ABRAHAM MÜNSTERHAGEN
COLONIENSIS AD RHENVM
AVCTOR
GOTTINGAE
DONT. A. VANDENHOEK. ACADEMIAE TYPOGRAPHVM

PARENTI. SVO.

OPTIMO.

TENERRIMO.

PATRIAE. POTESTATIS. RITE. EXERCITAE.

INSIGNI. EXEMPLO.

VITAE. ET. STVDIORVM. SVORVM. MODERATORI.

SVAVISSIMO.

HAS.

DE. PATRIA. POTESTATE. THESES.

LABORVM. PRIMITIAS.

PIA.

MENTE.

D. D. D.

ET. PRO. MAGNIS. IN. SE. MERITIS. GRATIAS. AGIT.

FILIVS. OBSERVANTISSIMVS.

NATV. SECVNDVS.

PARENTHESIS

OPTIMO

TENERRIMO

PATRIAE POTESTATE RITE EXERCITAE

INSIGNI EXEMPLE

VITAE ET STUDIO RVM SVORVM MODERATORI

SVAVISSIMO

HAB

DE PATRIA POTESTATE THESES

LABORVM PRIMITIIS

PER

MENTE

D. D. D.

ET PRO MAGNIS IN SE MERITIS GRATIAS AGIT

PLIVS OBSERVANTISSIMVS

NATV SECVRDVS

(5)

TIT. IX.

DE PATRIA POTESTATE.

§. I.

Patria potestas simpliciter & in genere spectata, est Juris Naturalis; quatenus vero in specie & definite secundum Leges & mores Romanorum consideratur, recte Juris Civilis esse dicitur.

Conf. GROTIUS. de Jure B. & Pac. Lib. I. cap. 1. §. 5. HOBBS. de cive cap. 9. LEVIATH. c. 20. HUBER. Praelect. h. t. §. 1. VINN. Comm. in Inst. h. t. §. 2. & PFENDORF. de Jure Nat. & Gent. Lib. VI. cap. 2. §. 2. nec non de Officio Homin. & Civ. Lib. II. cap. 3. §. 2. cujus haec sunt verba: *Natura cum tenerrimum affectum parentibus in prolem implantavit, eo ipso parentibus curam liberorum injunxit, ut autem curam istam exercere possent, requirebatur potestas aliqua dirigendi liberorum aetiones ad ipsorum salutem, quam ipsi propter judicii defectum nondum intelligunt.* Id quod latius exponit THOMAS. Jurispr. Div. Lib. III. cap. 4. §. 44. & in fundament. Jur. Nat. Lib. III. cap. 4. §. 4.

§. II.

Patria potestas, quatenus est Juris Naturalis, definiente PFENDORFFIO, (a) definiiri potest, quod sit: Genus Imperii, quo parentum jussa venerari, eorumque prae se eminentiam, agnoscere liberi tenentur.

(a) De officio hominis & civ. l. c. §. 1.

§. III.

Patria potestas, quatenus est juris civilis, nihil aliud est, quam: Dominium Quiritarium, quod patri in liberos competeat.

Vid. HEIN. Elem. Jur. Civ. secund. Ord. Inst. §. 136. Liberos surreptis, actio furti instituebatur. L. 14. §. 13. L. 38. pr. ff. de furtis. Itidem liberi directa rei vindicatione ex Jure Quiritium poterant peti. L. 1. §. 2. ff. de R. V. Adde Ill. VAN BYNCKERSHOEK de jure occidendi liberos C. 1.

§. IV.

Recte ergo Imperator §. 2. *Inst. b. t.* dicit; *Nullos dari alios homines, qui talem in liberos potestatem habeant, qualem Cives Romani habebant.*

Patria potestas erat Dominium Quiritarium. (§. 3.) Dominium autem Quiritarium a solis Civibus Romanis acquirebatur modis civilibus. HEIN. l. c. §. 336. Ergo omnes peregrini semovebantur, & soli Cives Romani hac patria potestate gaudebant. L. 3. ff. de *bis qui sui vel alien.* PLIN. Epist. L. X. Ep. 6. Graeci autem & alii, legibus suis ab antiquo relictis, in civitatibus suis, ab hoc jure non usque quaque videntur excludendi, etiam ante Constitutionem ANTONINI CARACALLAE notissimam. Praesertim cum primas lineas hujus potestatis, Romani a Graecis acceperint. Vid. AELIAN. Var. Hist. L. 1. c. 28. OVID. Metam. L. VIII. fab. 16. PLIN. Ep. L. VIII. Ep. XXIV. n. 4. &c.

§. V.

Et si VLPPIANVS L. 8. ff. de *bis qui sui vel alien.* Patriam potestatem moribus esse receptam dicit, inde tamen non sequitur, Romulum juris patriae potestatis non esse auctorem,

Romulus etiam moribus illud introducere potuit. Deinde Vlpianus respicit ad XII. Tabulas, ubi Jus illud tanquam mos vetus erat receptum, si quidem tunc temporis Romani a regio nomine abhorrebant, nec quicquam a Regibus accepisse videri volebant. L. 2. §. 3. ff. de O. L. SIGON. de jure antiquo Ciu. Roman. L. 1. Cap. 10.

§. VI.

Non credo sententiam eorum esse amplectendam, qui putant,

putant, Patres jus vitae & necis in liberos actu non habuisse, sed patribus tantum comminationem mortis concedunt. (a) Nec jus illud vitae & necis civile, adeo injustum fuit, ut ideo Romanos tyrannidis accusare liceat (b).

(a) Exempla passim obuia aliud ostendunt, & Pater hinc vocatur Iudex Domesticus, Domesticus Magistratus, Familiae Princeps. Hinc Patria Potestas, Patria vel Paterna Majestas audit.

(b) THOMAS. Not. ad Inst. Jus. h. t. p. m. 33.

§. VII.

Nec horum sententia approbanda est, qui credunt, Legem XII. Tabul. de Venditione Liberorum, non de vera paterna venditione, sed saltem de imaginaria illa venditione liberorum, quae in manumissione observabatur, intelligendam esse.

(1) Aut dissentientes affirmant, Patres nunquam habuisse Jus filios proprie vendendi; aut Patres Jus illud habuisse ante LL. XII. Tab. & iis illud esse sublatum contendunt. Si prius dicant, quomodo tunc Numa de eo jure scribere, illudque restringere potuit? Jam vero adfuisse hanc potestatem ante XII. Tab., vel hinc etiam satis constat, quia imaginaria venditio, tanquam imago erat venditionis propriae, nec, nisi hac posita, mente fingi potuisset; unde haud dubie vera jam tum nota esse debuit, cum imaginaria introduceretur. Si posterius adstruant, nulla adest ratio, cur non etiam in LL. XII. Tab. Potestas vendendi liberos, in sensu proprio accipi debeat.

(2) Si quod plus est licet, facile licebit quod minus est, licebat autem XII. tab. liberos occidere, (§. 6.) quare ergo non proprie vendere? Redigebantur vero tum non in proprie ita dictam servitutem, sed in servitute tantum morabantur. THOMAS. Diff. de usu pract. Doctr. de Patria Potestate. §. 32. 33. DATT. in eleganti libello de vendit. Liberorum. Ulmae 1700. 8. impresso.

§. VIII.

A Dominio illo Quiritario, (§. 3.) pendent omnes reliqui insignes patriae potestatis Romanae effectus,

Hi usque ad nouissima rerum Romanarum tempora durarunt; licet ipsum Dominium quiritarium, per sequiores Constitutiones, esset fere eversum. Inprimis etiam inde deriuanda fictio illa unitatis inter patrem & filium, in causis priuatis, patrem filiumve inter se concernentibus.

§. IX.

Patria potestas Juris Romani & Germanici admodum differunt.

Tum quoad subiectum, tum quoad obiectum. Quoad prius, exercent eam e. g. simul pater & mater, utpote omnis vitae socii; Quoad posterius, cessant omnes Domini quiritarii effectus, & reditum est ad simplicitatem Juris Naturae. (§. 1. seqq.) Hinc fere omne vetus Polituma hodie mutatum. Neque enim hic obtinere poterunt mores Romani aduersus Jus patrium, nisi statuta hinc inde aliud disposuerunt.

§. X.

Patria Potestas Jure Civili aut ab occupatione est, aut a traditione.

vid. tit. Inst. de R. D. Sub occupatione etiam venit agnatio, accessionis species. Tunc enim res mea pro me occupat, & quia semel rei meae pars fuit, etiam meus manet partus, licet separatus. Vnde non potest non, jus in liberos ex legitima nativitate, ad occupationem referri. Ad traditionem autem pertinent, Legitimatio, de qua tit. seq. & Adoptio de qua Tit. XI. agetur.

§. XI.

Legitime nascuntur liberi, qui ex justis procreantur nuptiis, indeque statim per agnationem sub patria potestate rediguntur, qui adeo primus est acquirendi modus.

b. & seq. tit. qua in re nos referimus ad dicta in Diff. de Nuptiis, Gener. Commilit. Dn. BOETTICHERI diligentiae debita.

DE-

DECERPTA, E TIT. X.

DE NVPTIIS.

§. XII.

Alter modus constituendi patriam potestatem, est *Legitimationo*, quae Juris Romani sensu est: *Actus, quo liberi naturales fiunt legitimi.*

Naturales dixi, quia hoc beneficium non ad omnes in univ. spu- rios, sed ad natos e concubinis pertinebat. HVBER. Praelect. ad Inst. h. t. §. 18.

§. XIII.

Fit per subsequens matrimonium, dationem curiae, Rescriptum Principis & alios modos.

A COSTA h. tit.

§. XIV.

Quamvis Imperator in §. ult. 1. h. t. & fere ubique, ubi de legitimatione per subsequens matrimonium loquitur, *Dotalium Instrumentorum* mentionem faciat, tamen ad essentiam hujus legitimationis, dotalia instrumenta non requiruntur.

Consentaneum enim est, vitium ex defectu conjugii ortum, vi solius conjugii tolli. Atqui vitium, quod naturalibus liberis inhaeret, ex defectu solius conjugii oritur, ergo etiam ope solius conjugii tollitur. Adeoque nihilo plus ad hanc legitimationem, quam ad verum matrimonium requiritur, quod sine dotalibus instrumentis contrahi potest. L. 4. in fin. ff. de Pign. L. 13. C. de Nupt. HOPP. ad tit. de Nupt. §. ult. HVBER. Prael. ad Inst. h. t. §. 19. Disserit ergo Imperator de eo, quod moribus aevi sui ἐπι τὸ πλεῖστον accidebat, nec pro solemnitate hic aliquid ponit.

B §. XV.

Hodie liberi legitimi fiunt, per subsequens matrimonium, Rescriptum principis, ac dignitatem. Imo omnis vetus legitimationis ratio periit, cum indistincte petentibus concedatur, Juris Romani solennibus plane non adhibitis.

conf. MATTHAEI Inst. h. t.

TIT. XI.

DE ADOPTIONIBVS.

§. XVI.

Adoptio, quae Romanis tertia causa patriae potestatis habetur, est: *Actio solennis, qua in locum filii vel nepotis adsciscitur is, qui natura talis non erat.*

In solatium eorum, qui liberos non habent, praecipue inuenta est, uti id tam apud Graecos quam Romanos obtinuit. *pr. §. 4. 10. Inst. h. t. THEOPH. Paraphr. princ. h. t. PLIN. Epist. IV. 15. VOPISC. Aureliano ISOCRATES Aeginat. in fine. CICERO pro domo sua c. 34. seq. ubi haec eleganter perorat. DN. PRAES. de moribus Graecorum in Diss. de success. filiae ultimae gentis. §. 27. A Graecis vero adoptionis ritus Romanis tracti sunt.*

§. XVII.

Origo adoptionis antiquissima, & sine dubio Juri Gentium voluntario adscribenda est.

Patet hoc ex PAVSAN. Boeot. p. m. 694. ubi ante bellum Trojanum jam adoptio facta. FLEVRY *Stiten der Israeliten* p. 23. *Exod. 2. v. 10. & Act. 7. v. 21.* ubi Moses a filia Pharaonis adoptatus traditur. Add. VINN. Comm. in l. pr. h. t.

§. XVIII.

Præcipuae rationes liberorum adoptandorum apud Romanos

manos sine dubio hae fuerunt, ne sacra gentilitia interirent,
(a) & ut familiarum mortalitati quasi confuleretur. (b)

(a) Summam Romanos sacrorum suorum habuisse curam, vel omnibus notum est; ideo omnia agebant, ne illa interirent. HEIN. Antiqu. Rom. h. t. §. 1.

(b) In solatium eorum qui liberos non habebant, fuit inventa adoptio. (§. 16.) Saepissime quoque alios adoptabant, ut poenas evitarent, quas orbi dare debebant, vel etiam commodorum consequendorum causa. Verum quam fraudulentè hac in re egerint Romani, ita, ut lege, ad prohibendum adoptiones in fraudem factas, opus esset, tradit TACITVS in Annal. 15. 19. Adhibe CICERONEM pro domo c. 32.

§. XIX.

Adoptionis nomen generale est, quod in duas species dispungitur, quarum altera est, Adoptio in specie sic dicta, altera Arrogatio. *Arrogatio, est actus, quo homo sui juris, in patriam alterius potestatem redigitur.*

§. 1. Inst. L. 1. §. 1. L. 2. pr. ff. h. t.

§. XX.

Arrogatio fiebat olim, adhibitis Pontificibus, apud Populum, postea Juribus Populi in Imperatorem translatis, apud Imperatorem.

Vid. DN. PRAES. Progr. his disputationibus praemissum. §. VII. TACIT. Histor. 1. 15. 1. DIO CASS. L. XLV. p. 273. APPIAN, de bello civili L. III. c. 586. GELL. Noct. Att. V. 19. CICERO pro domo sua c. 77. Imperator ergo & Populus hic unum idemque sunt, nec est cur CAJI & VLPIANI sententiarum conciliatio torquetur, at magnum Ictum RAEYARDVM de auct. Prudent. C. VI. p. 975. seq. ubi multus est hac in re. Idem omnino habebatur, si per Testamentum procederet, & postea a Populo confirmaretur. Lege Curiata. APPIAN. l. c. Poterant vero Testamento arrogati homines sui juris, hac ceremonia superfedere, & Praetorem tantum, ut alias in adoptione, adire, quo casu tamen, non tanta habebant jura. IDEM c. 534.

§. XXI.

Poterant arrogari puberes consentientes, ac impuberes, sed exactissima causae cognitio, arrogationem impuberis antecedere debebat. Inde vero & ex rigidis illis conditionibus, quibus illa arrogatio circumscripta erat, nunquam, post has Leges, magnum usum habuisse hanc doctrinam de arrogationibus impuberum, colligere licet.

Inquirendum erat in facultates arrogatoris *L. 17. §. 2. ff. h. t.* nemo vero paululum ambitiosus totum statum suum domesticum, omniaque sua bona, ita facile publici juris facit. Nec divites, ob varias rationes; nec illi, quibus est curta suppellex, ne auctoritas illorum minuatur, & creditores forte credita repetant. Respicendum porro erat ad mores arrogatoris, cuius scilicet vitae fit arrogator, *l. c.* an impubere arroget libidinis & criminis committendi gratia. Illustr. BOEHM. Comm. in I. ad §. 3. h. t. not. n. vel ut THEOPHIL. in paraphr. §. 3. id effert, an non ob turpem amorem, is qui pater futurus est, arrogationem velit fieri. Sed quis est aut unquam fuit, qui tali iudicio se subicere amet? Quis an etiam paedicatus reus sit, examinari permittat? Excel. HUBER. Prael. ad I. h. t. §. 5. Insuper Cautionem personae publicae, in §. 3. *l. h. t.* recensitam, praestare debebat arrogator, imo si decedens impubere exhaereditasset, vel viuis sine justa causa emancipasset, jubebatur quartam partem bonorum suorum impuberi relinquere. §. 3. *cit.* add. THOMAS. not. ad I. h. t. p. m. 50.

§. XXII.

Quarta Diui Pii, de qua Imperator in §. 3. *l. h. t.*, est Quarta omnium bonorum, & non quarta, ejus portionis, quae alias ab intestato debetur.

Ubi in Legibus quartae bonorum generaliter mentio fit, & nullo modo quartae ejus portionis, quae ab intestato debita. Porro in §. 3. *Inst. & L. 2. C. h. t.* haec quarta expresse quarta bonorum vocatur. In *L. ult. ff. si quid in fraud. patron.* PAVLVS dicit, ut ex bonis, quae mortis tempore adoptantis fuerunt, pars quarta ad adoptatum pertineat; quod dicere non potuisset, si haec quarta de legitima esset intelligenda; vid. *L. 22. §. 1. ff. h. t. l. 1. §. 21. ff. de Coll. bonor.* Etiam haec quarta D. Pii, non petebatur querela inofficiosi, sed actione familiae erci-

erciscundae. *L. 8. §. 15. ff. de inoffic. test. L. 2. §. 1. Fam. Ere.* Hoc autem lubentissime concedo, hanc quaestionem non ita saepius incidere potuisse, cum plerumque iis, qui liberos jam habebant, aut habere possent, non facile permetteretur adoptio. (§. 16.) Attamen quiuiss eos, quibus liberi jam erant, et si eis hoc difficulter concessum fuerit, alios atrogare, ipse alias dissentiens Beat. HYBERVS in Prael. ad Inst. h. t. §. 6. non negat. vid. & HEINECC. not. ap. VINN. h. t. §. 3. in f. ejusd. Elem. J. C. sec. ord. Inst. h. t. §. 181. in not. Id quidem ita antiquiore tempore; aequum vero esse, si hodie casus accidat, ut legitimis liberis meliores non sint, lubens largior.

§. XXIII.

Adoptio in specie sic dicta (§. 19.) est: *Actus, quo liberus, qui in parentum potestate sunt, quodammodo in nostram potestatem redigimus.*

§. 1. *I. L. 2. pr. ff. L. ult. C. h. t.* idque vel ut liberos, vel ut nepotes, quod arrogationi cum nostra specie commune est. RAEVARD. l. c. p. 982. seq. quem consultum volo. Vbi simul constabit, foeminas ad ultimum etiam arrogari potuisse, quibus ab initio hoc negabatur. Ratio in promptu est.

§. XXIV.

Non est adoptio, si quis aliquem, ut filium suum educaverit, vel pro filio suo habuerit, nisi publica accedat auctoritas; quia priuata voluntas non sufficit ad adoptionem.

Adoptio in genere considerata, est actio solennis, (§. 16.) quae auctoritate Summi Imperantis, vel Imperio Magistratus fieri debet. RAEVARD. l. c. Requirebatur autem magistratus, apud quem esset Legis actio, auctoritas. *L. 1. de offic. Jurid. L. 3. de offic. Praesof.* VLP. IAN. fragm. tit. 8. vbi SCHVLTING.

§. XXV.

Adoptio in specie sic dicta (§. 23.) iterum vel est, *Plena* seu perfecta, vel *minus plena* seu imperfecta.

§. 2. Inst. h. t.

B 3

§. XXVI.

§. XXVI.

Adoptio minus plena, vix adoptionis nomen meretur, sicut etiam foemina tantum improprie adoptare dicitur in §. 10. *f. b. t.*

Adoptio est modus constituendi patriam potestatem, (§. 16.) verum adoptio minus plena, non erat modus constituendi patriam potestatem, ergo vix adoptionis nomen meretur, siquidem nihil ad patrem adoptivum transferebat, nec adoptatus in potestate patris adoptivi erat, §. 2. *f. b. t.* Idem dicendum est, de adoptione per testamentum, & de foemina adoptante, quantum ad potestatem pertinet. Testamentum non nisi post mortem valet, ridiculum hinc est dicere, testatorem habere potestatem, cum mortuus erit. Foemina quoque nullum poterat habere in sua potestate, nec iure patriae potestatis gaudebat, quare & improprie dicitur, foeminam adoptare posse, quia haec adoptio, Jus patriae potestatis non operatur. HEINEC, J. h. t. §. 179. in not. eiusd. Ant. Rom. §. 18. h. t. HYBER, ad J. h. t. §. 1. BOEHMER ad J. h. t. §. 2. & 10.

§. XXVII.

Adoptati per arrogationem, vel adoptionem plenam, non nunquam *nomen plane amittebant*, & non nisi patrio utebantur, non nunquam veteri novum super addebant.

Prius praecipue usuvenisse videtur, hoc modo per testamentum arrogatis aut adoptatis. DIO CASS. p. m. 324. L. XLVI. SVETON. in Octav. c. 7. APPIAN. de bell. ciu. C. 586. qui vero nomen mutabat in potestatem alterius transibat, vid. SERVIUS ad VIRG. Aen. XII. v. 823. vbi

*Ne vetus indigenas, nomen mutare Latinos
Neu Troas fieri jubeas.* - -

§. XXVIII.

Adoptio ac arrogatio fiebant *multis ac variis modis*, quin ad ultimum, cum etiam Barbari adoptarentur, & hic peculiare habebantur solennitates.

An-

Antiquitus per imaginarias emtiones & venditiones familiae id procedebat. Per testamentum etiam id ipsum fere celebrabatur. ISOCRAT. Aegin. per tot. inprimis p. 937. APPIAN. & DIO CASS. ll. cit. Modus adoptandi per baptismum, Christianis olim frequentissimus, unde haud dubie cognatio spiritualis tracta. ALEMAN. ad Procopii Hist. Arcan. ab init. Abrogatus hic mos est, per Nov. LEONIS 24. Postmodum invaluere modi per armorum traditionem, barbae tactum, barbae & capillorum praescissionem, Camisiae indumentum, & osculum. ALTESERRA ad Gregor. Turon. L. V. c. 38. p. 169. seq. Per sagittas adoptabantur praecipue Barbari, quae adoptio non dabat successione. PROCOPI. Persic. L. I. C. 11.

§. XXIX.

Vtramque de Jure Romano tribuere nobilitatem, vix est, quod dubites.

Arrogatione & adoptione scil. perfecta, adoptatus transibat in adoptantis familiam, sacra, omniaque familiae jura consequabatur, L. 10. §. 5. C. h. t. L. 11. §. 2. ff. de Bon. Poss. secund. tabul. inter quae & jus imaginum fuisse, symbolum illud nobilitatis, liquet ex TACIT. Annal. L. 3. C. fin. & L. 5. C. 1. Quo enim plures & vetustiores poterant in familia imagines ostendi, tanto major erat nobilitas, & OVID. Fast. 4. v. 21. de Adoptione Augusti ita canit:

Hic ad Te Magna descendit origine mensis

Et fit Adoptiva nobilitate tuus.

Accedit, quod per adoptionem dignitas augeatur. L. 35. L. 13. ff. h. t. Et senatoriae dignitatis fiat consors, qui adoptatus a senatore. L. 5. 6. 10. ff. de Senat. Senatoria autem dignitas, erat fons majoris nobilitatis Romanae. Vid. HUBER. ad J. §. 13. & ad ff. §. 2. h. t. COCCENI Jus Contr. h. t. Qu. 3. HOFF. ad §. 8. h. t. & ideo olim debebant ejusdem conditionis homines adoptari, quo imagines eo facilius transirent. ISOCRAT. in Aeginet. p. 125. CICERO pro domo C. 134. quod postea migratum.

§. XXX.

In locum fratris neminem possum adoptare, (a) fratrem autem in locum filii adoptare licebit, dummodo adoptans plena pubertate alterum praecedat. (b)

(a) L. 7. C. de hered. instit.

(b) Nullibi hoc prohibitum est. Adoptio tamen minus plena erit, quia

quia non fit inter ascendentes & descendentes. §. 2. *J. h. t.* Plena vero pubertate eum qui adoptat, alterum praecedere, vetustissimis consentaneum est moribus. CICERO pro Domo C. 35. seq. HERODIAN. Hist. V. 7. 7. ubi Elagabalus false ridetur.

§. XXXI.

Privilegium, per quod foeminis adoptare permissum, non de Virginibus intelligendum est.

Quia in solatium liberorum amissorum foeminis hoc est concessum. §. 10. *Inst. L. 5. C. h. t.* non hic loquor de NOVELL. LEON. 27. quae & Virginibus adoptare permisit, nec de nostris moribus.

§. XXXII.

An in adoptionis locum *Unio prolium* apud Germanos surrogata sit, jure ambigitur.

Unio prolium est pactum, inter conjuges initum, quo liberi ex diversis matrimoniis nati, ratione successionis a parentibus exaequantur, ut tanquam ex uno matrimonio nati habeantur; est ergo tantum pactum successorium, nec proprie modus constituendi patriam potestatem, non enim patria potestas Conventione privata acquiritur, sed modis jure receptis. (§. 24) Quod si statutum, unionem prolium confirmans, patriam potestatem comprehendat, eandem quoque illa Unione acquiri, dicit STRYK. *Uf. Mod. ff. h. t. §. 15.* conf. HEINECC. *Inst. h. t. §. 188.* Eiusdem *Elem. Jur. Germ. Lib. 1. Tit. 7. §. 161.* HYBER. *Prael. ad ff. h. t. §. 3.* SVMMERM. *Praxis Pandect. p. 195. & 529.*

§. XXXIII.

Adoptiones, quamvis hodie paullo rariores sint, & longe alios effectus ac apud Romanos producant, non plane tamen sunt abolitae.

Id quod testatur STRYK. *l. c. it. Tit. de Capit. minut. §. 6.* Idem HYBER. in *Prael. ad Inst. h. t. §. 14.* de Frisia sua dicit. Adhibe CHRISTYN. *Jurispr. Heroica P. 1. p. 130.* SVMMERM. *l. c. p. 189. 195.* FELTM. *ad Instit. h. t.*

§. XXXIV.

Qua de re vel ideo dubitari nequit, quia Germani, ab omni

omni aeo adoptiones noverunt, quibus tamen potius protectio & communitio bonorum, cum successione commo conjuncta dabatur, quam patria potestas.

Conf. AVENTIN. IV. 19. 27. VI. 5. 23. LEX RIPVARIORVM C. XLVIII. SCHILTER. Instit. Jur. publ. p. 113. seqq. ANNAL. SAXO ad an. 948. Quin Archiepiscopus Moguntinus, quod mirere, Ducem Brunsvicensis adoptat, a. 1239. *Helmst. Nebenst. P. 2. p. 235.* Erat itidem adoptionis species, quando quis de una in aliam gentem apud Majores nostros transfret. LEX SALICA. Tit. LXIII. Celeberrima quoque est arrogatio *Friderici Victoriosi*, ubi Philippum Electorem Palatinum arrogavit, quam confirmavit Pontifex Nicolaus V. 1452. Multum etiam haec differt ab arrogatione Romana, ut adeo potius passim succedendo contineat.

T I T. XII.

QVIBVS MODIS PATRIA POTESTAS
SOLVITVR.

§. XXXV.

Antiquissimis temporibus, Patria potestas regulariter perpetua erat, per omnem Patris vitam durabat, & mors ac voluntas patris, unicus modi solvendi patriam potestatem, fuerunt.

DIONYS. HALICARN. L. 2. C. 27. & 28.

§. XXXVI.

Sed successu temporis Ratio status monarchici non ferebat, hunc liberae reipublicae rigorem diutius observari; (a) sed Principes dictis (§. 35.) modis solvendi patriam potestatem, dignitates quasdam adjecerunt.

(a) Hinc Imperator §. 4. *inst. h. t.* Quis patiatur patrem quidem posse per emancipationis modum potestatis suae nexibus filium liberare: imperatoriam autem celsitudinem non valere eum, quem sibi patrem elegit, ad aliena eximere potestate.

§. XXXVII.

Ut iure Romano morte civili sive deportatione patria potestas tollebatur, ita hodie banno imperii eam tolli, communis est DD. sententia.

LAVTERBACH. Compend. Digest. tit. de Adopt. & Emancip. STRVV. in Jurispr. Rom. Germ. for. Lib. 1. tit. 14. §. 4. & alii. Nec id ullum habet dubium.

§. XXXVIII.

Relegati & liberos in potestate retinent (a), & ob solam relegationem infamiam non incurrunt, si scil. relegatio non ob causam famosam facta sit (b).

(a) §. 2. *Inst. h. t.*

(b) vid. L. 22. ff. de his qui notant. infam.

§. XXXIX.

Servitutem poenae, quae etiam modus erat solvendi patriam potestatem, ex fictione quadam natam esse, verisimile est; cum enim non liceret antiquitus Civem Romanum capitali supplicio plectere, Romani Civem, morte dignum, non civem esse fingebant, servumque poenae nominabant, ne vitam ille tanquam Civis, sed tanquam servus amitteret; Inde etiam confiscatio bonorum & multa alia in capitis damnatis, quae liberis non conveniebant.

Ger. Noon. probab. 3, 12. p. 86.

§. XL.

§. XL.

Jure novo omnis servitus poenae est sublata; interim, quia nec jure novo civitatis jura capitis damnati retinent, ex hac causa eos quoque Patriam potestatem amisisse, dicendum videtur.

Patria potestas cum sit *Dominium Quiritarium*, (§. 3.) nemo nisi civis illa gaudere potest; Capitis autem damnatis nullibi civitatem redditam esse legitur: neque in *Nov. 22. Cap. 8.* neque in *Nov. 134. Cap. ult.*

§. XLI.

De moribus tamen nostris, haec omnia cessant, & nemo quidem eorum superest.

Docet hoc usus fori, & vel in vulgatissimis autoribus id legi potest.

§. XLII.

Capto Patre, jus patriae potestatis non tam in suspenso erat, ut dicit Tribonianus §. 5. *Instit. b. t.*, quam plane extinguebatur, & jure postliminii demum recuperabatur.

In Captivitatem detrusi maximam patiuntur capitis deminutionem, servi hostium fiunt, & civiliter moriuntur. *L. 63. §. fin. ff. pro Socio*, ergo necessario & patria potestas perimitur. Dein nisi extingueretur patria potestas, quid opus fuisset fictione patrem nunquam abfuisse? & liberos semper in potestate patris mansisse? quid opus fuisset assertione, liberos in potestatem patris redire, nisi ea captivitate patris exciderent? quomodo tandem pater potest jura recipere, si ea nunquam amisit? adde *L. 21. ff. ad L. lul. de adult.*

§. XLIII.

Fictiones juris minime sunt mendacia.

GYNDL. Discours über das Natur- und Völker-Recht, cap. 15. §. 17. III. REINHARTH Progr. de fictionibus Juris, ab init.

C 2

§. XLIV:

§. XLIV.

Non assentio illis, qui credunt, Legem Corneliam hic aliquid finxisse, sed potius nullam in Lege Cornelia fictionem accidere puto.

Liberi capto patre sui juris erant, (§. 42.) huncque statum, donec retractaretur, continuabant, sed id patre apud hostes moriente fieri non posse, nemo non videt; quod ergo a primo captivitatis momento gesserunt valet, nuptias ergo contrahunt, sibi acquirunt, & quae alia. Unde hic non est fictio, quod pater eo momento quo captus fuit mortuus sit, sed lex Cornelia ea, quae ex principiis juris per necessariam consequentiam sequebantur, tantum declaravit & confirmavit. Non obstat *L. 18. ff. de Capt. & possim.* ibi enim est comparatio mortis civilis, cum morte naturali, non fictio. *Hvber.* digress. Part. 2. lib. I. Cap. 20. p. m. 493. Mortuus certe jam erat civitati, quam primum servus fieret hostium, ergo etiam non amplius ut vivus considerari poterat.

§. XLV.

Emancipatio, est: actus, quo liberi a manu patris apud competentem judicem dimittuntur.

RAEVARD. de autorit. prudent. c. VII.

§. XLVI.

Emancipatio requirit competentiam judicis, non respectu personae, sed respectu jurisdictionis.

L. 5. C. de emancip.

§. XLVII.

Emancipatio fit etiam ex *Legis dispositione*, & omnibus iis in casibus tacite aut praesumptive celebratur, ubi exceptio Status rei mutati efficit, ut potestas illa cum conditione filii, non amplius subsistere queat.

De

De Jure novo Iustin. & hodierno loquimur, antiquitus enim non nisi ii modi P. P. solvebant, quibus Dominum quiritarium peribat. Ill. HEINECC. ad Inst. §. 190. sqq. WISSENBACH Disp. ad Inst. VI. §. 40. seq. Hodie vero, ubi statuta non sunt aut consuetudines, quaestio est iudicum arbitraria.

§. XLVIII.

Saevitia patris (a) & relictum legatum, vel numi, accepti ea conditione, ut filius emancipetur (b), proprie non sunt causae, quae patrem emancipare cogunt.

(a) in *L. fin. ff. si quis a pat. manum.* memoratur poena extraordinaria, vel privilegium, quod ad exemplum non trahitur.

(b) *L. 92. ff. de Cond. & demonstr. L. 1. §. 3. ff. si quis a par. manum.* qui legatum vel pecuniam ea conditione accipit, ut emancipet, ille emancipare non cogitur, sed proprio suo facto, ultro se ad id obligat. Potuisset enim legatum, numos, vel pecuniam repudiare & non accipere.

§. XLIX.

Tacens habetur pro consentiente, quoties contradicendo actum impedire potuit & debuit.

Nisi debuit contradicere, minime consentire, sed salvo suo jure tacuisse videtur. arg. *L. 8. §. 15. ff. quib. mod. pign. vel hyp. solv.* Excipio, si actus qui geritur, in tacentis commodum tendat. *L. 18. ff. Mandat.* Adde CONCENAT. quaest. Jur. L. IV. c. 19. ubi haec eleganter trutinat.

§. L.

Si Patriciis, de quibus in §. 4. *Inst. b. r.*, hodie quosdam comparare licet, in Imperio Romano-Germanico de Consiliariis Imperatoris, vel Statuum Imperii, utpote qui Imperatores sunt in suis terris, hoc dicendum erit. In Belgio praecipue Legati ad collegia ordinum generalium, illis comparari possunt.

STRYK. *Uf. mod. tit. de adopt. §. 24.* HUBER. *pracl. ad Inst. h. t. §. 4.* MATTH. *ad Inst. p. 386. sqq. late.*

§. LI.

Doctoralis Dignitas non liberat a patria potestate.

Nullibi expressum est Doctoralem Dignitatem a patria potestate liberare, insuper in *L. ult. C. de decurion.* ubi specificè dignitates enumerantur, omiſſa Doctorali dignitate, in fine dicitur: *alio autem modo, quam his, quos ſigillatim enumeravimus, liberationem cuidam competere, nullo patimur modo*; in *L. 3. C. de caſtr. pecul.* ne armatam quidam militiam a patria potestate liberare effertur: nec contraria mihi *L. 6. C. de Profeſſor & Medic.*

§. LII.

Communi fere conſuetudine mos apud nos invaluit, ut per ſeparatam oeconomiam, & contractum matrimonium, quinimo quamvis propriam, qua vivunt quadram, licet adhuc in aedibus parentum morentur, & conjugati non ſunt, liberi e patria potestate exeant, parentibus etiam invitis.

HOPP. Comment. h. t. ad §. 6. COCCÉJI Jus Controverſ. Tit. de adopt. & emancip. Qu. XII. HEINÉCC. Inſt. h. t. §. 199 & IDEM in Elem. Jur. Germ. Tom. I. §. 162. ſeqq. Omnis certe poteſtas Germanorum in eo collocatur, num pane alterius vivas necne? Quamprimum ergo haec ratio ceſſat, ceſſabit etiam poteſtas. Plerumque verò tum ſeparata Oeconomia, aut vere aut fictè inſtituitur.

§. LIII.

Liberi ſeparati Juris Germanici, non longe diſtant ab antiquiſſimo emancipatorum Juris Romani politeumate.

MEY. ad Jus Lubec. Part. 2. tit. 2. art. 33.

§. LIV.

Quamquam vero in plurimis diverſi ſunt mores hodierni ab antiquis, ſi tamen quis ſolenni ritu liberos emancipare velit, nemo id improbabat. Non

Non major tamen huic expressæ emancipationi effectus erit, atque tacitæ Germanorum, cum ratio effectuum emancipationis Romanæ, apud nos deficiat. Emancipasse vero non nunquam Germanos expresse, dubio caret, & docuit id iam HOPPIVS ad Inst. §. 6. h. t. Dn. ESTOR ad §. 199. HEINECC. h. t. Confer. Exemplum Puchpergii coram Commissione Caesar. 1512. filium suum emancipantis apud HUND. Bayer. Stammbuch P. II. p. 258. & formulas emancipandi Seculo XV. in Germania consuetas, apud *Henricum GESLERVM* in *Formular und Teutsch Rhetorica* fol. 73. ubi simul discas, Germanos etiam privatim emancipasse, multave alia, a Romanis moribus abeuntia. Quod ut magis in luce ponatur, adiecimus ipsas Emancipationum tabulas, sub N. I. & II.

N. I. II.

§. LV.

Patria mea *incluta Colonia*, in omnibus hisce quæ hæcenus adduxi Juris capitibus, Germanica placita servat, ut patria potestas non ita sit adstricta, ut legitimatio etiam spuriorum procedat, ut quasi Emancipationibus Germanorum locus sit, & alia.

Docent id partim statuta antiquissima typis exscripta, partim consuetudines, usu fori vigentes. Quibus de aliquando amplius agam.

A D I V N C T A.

a Dn. Praefide subministrata.

Num. I.

Emancipatio Extrajudicialis.

Forma so eyn Vatter seyn sun uss watterlichem gewalt verlast das er selbs waltten mög.

Ich michel Loucher von fryburg thun kundt menglichem mit diesem Brieff, das ich mit wolbedachten mut und zytigem rat uss rechten wissen wargenomen hab, das H. Loucher meyn eelicher sun der von mir alles teyl so er von mir ze erben warten ist oder seyn möchte, ussgersturt und ussgedeilt hab, er zu man-

manlichen geteten sich selb neigend vnd fleysend wachsen, ist mir unmöglich mit wyter Zucht seyn ze erwarten, noch vmb seyn thun oder lassen verwalten vnd handeln jne zu eruogten. Harumb ju aller beste weyse maß vnd forme, damit ich söllichs rechtlisch vnd krefftigst zu recht thun kan sol und mag, so verlass ich jne von vnd vß mynem vetterlichem gewalt, also das er nach acht hner Farenbyn für sich selbs und seyn Gut verwalten veruogten ju recht meynt halb vngejrt ston mag thun vnd lassen was jnn bedünckt jm nutz und gut seyn. Ich entzibe ouch mich gar und gantzlich aller rechten vnnnd articel der rechten, damit er meynthalb an seynen hendeln oder verwalten jm rechten gejrt werden könd oder mächt, gar vnd gantzlich. Vnd mit vrkund dijs ofsen briefs mynen eygen insigel hieran hangend offen versiegelt. Geben.

Num. II.

Emancipatio Iudicialis.

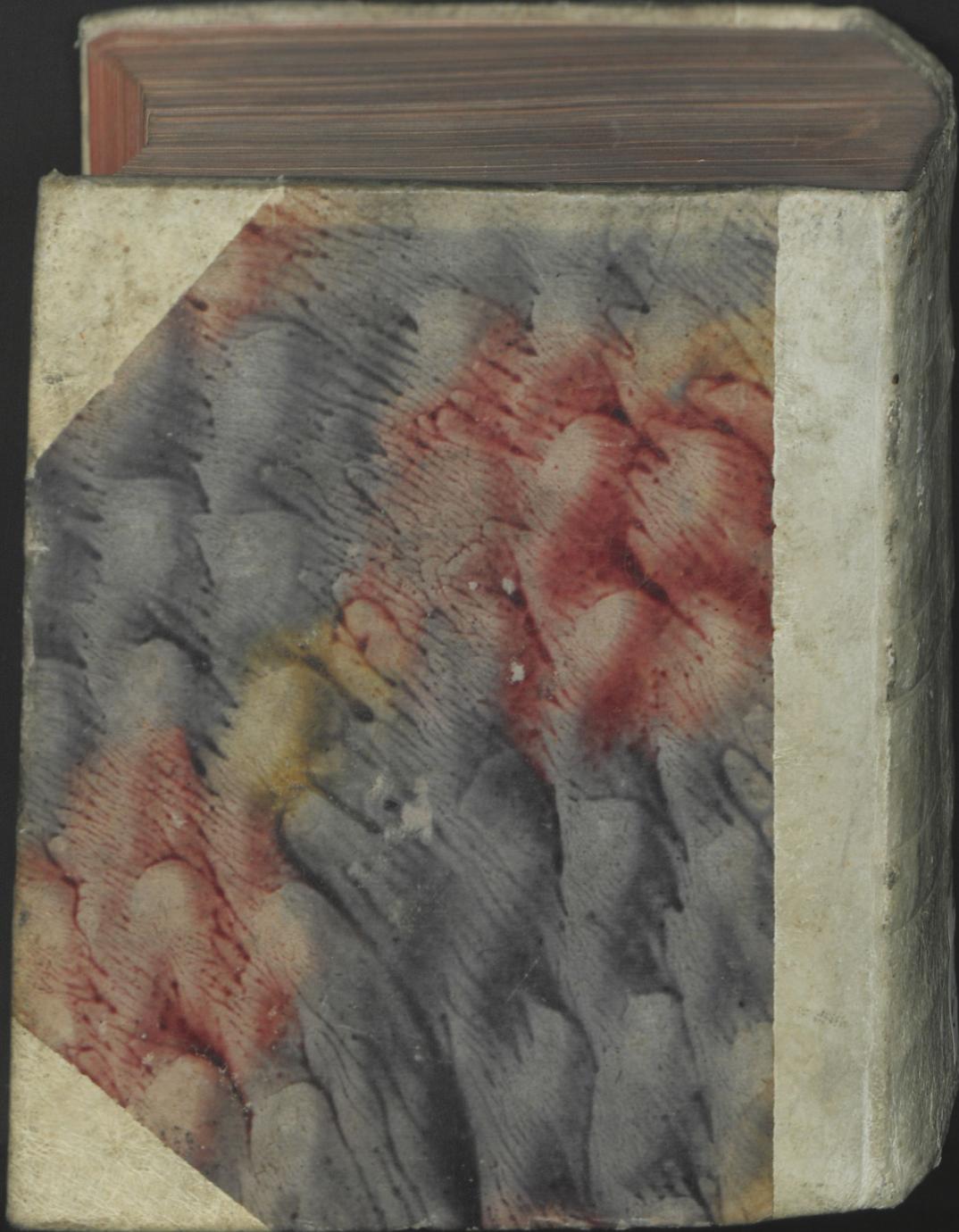
Eyn gerichts form über die selb emancipation.

Ich Hans han schultheiß zu Fryburg thun kundt menglichem mit diesem brieff, das vff hüt seyner date ich zu gericht safs zu Freyburg in der richtlouben vnd komen für mich vnd offen gericht der ersam. N. Loucher an eynem vnd H. Laucher seyn sun anderm teyl, vnd offnet der benandt N. Loucher wie er H. seynen sun jetzgenant mit anteyl seyns erbs und guts so jm zu erben gebüren mächt gar vnd gantzlich vßgeslurt, vnd denselben seyn teyle von Hand geben vnd jne darjnn gewaltiglich gesetzt hette, ouch dabey war genomen das der selb seyn sun zu männlichkeit vnnnd selbs manheiten erwachen, desß halb jm zu schwer were den fürer oder seyn gut mit vetterlicher überkeit zu veruogten. Harumb walbedachtes mut vnd mit zytigem rate, ouch ju aller forme, weyse, maß, ordnung vnd geteten, so darzu von billichkeit oder recht gehören solten oder möchten, Gab der benant. N. Loucher seyn vetterlich macht vnd gewalt ju solchen sachen vor mir vff mit mund vnd hanae an den stab, daou ouch H. Loucher seyn sun solche macht vnd gewalt über sich nam und an sich zobe. Globten vnd versprochen ouch beyd teyl jnn gericht vor mir bey jren güten trüwen, das alles war und stedt zehalten, wieder all vßzüg, jrrung, wiederred und geverde. Vnd ward ouch hieruff vff meyn frag mit gemeyner vrteyl in gericht erkent das des gnug were, vnd söllichs ju wyse vnd maß wie vorgeschriben stät gut kraft macht vnd handfestly hette, vnd haben solte. Des vorderten beyd teyl brieff, die june mit Vrteyl eynbelliglich erkant wurden zugeben, mit mynen des obgenanten schultheißs gerichts insigel hieran hangend versiegelt. Vnd waren hiebey ju gericht, die Vrteyl harumb sprachen N. vnd N. all des gerichts vnnnd burger zu Freyburg, dijs beschach vnd wardt dieser Brieff geben. &c.

67315

X2428117

VD 17

2

CONGESTIO
THESIVM IVRIDICARVM
DE
PATRIA POTESTATE

QVAS
SVB PRAESIDIO
VIRI ILLVSTRIS
PATRONI AC PRAECEPTORIS SVI
SEMPER COLENDI
HENR. CHRIST. SENCKENBERG

I. V. D. S. R. M. CONSIL. P. P. O.
NEC NON ACAD. SYND.

D. XXVII. MART. A. MDCCXXXVIII. HORA I. P. M.
PVBLICO

GENEROSISSIMORVM ET PRAENOBILISSIMORVM
OPPONENTIVM
EXAMINI SVBMITTIT

COLLEGII DISPVTORII CONSORS

ABRAHAM MEINERZHAGEN
COLONIENSIS AD RHENVM,
AVCTOR.

GOTTINGAE
APVD A. VANDENHOECK, ACADEMIAE TYPOGRAPHVM.